

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 29 b § i socialvårdslagen samt om ändring av folkhälsolagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att folkhälsolagen och socialvårdslagen ändras. Enligt propositionen skall servicesedlar kunna användas inom hemsjukvården på samma grunder som inom den hemservice som ingår i socialvår-

den. Bestämmelserna om servicesedlar för hemservice trädde i kraft vid ingången av 2004.

Lagarna avses träda i kraft vid ingången av 2008.

MOTIVERING

1. Nuläge

Bestämmelserna om servicesedlar inom social- och hälsovården (nedan servicesedel) trädde i kraft vid ingången av 2004. Användningen av servicesedlar erbjuder kommuner ett alternativt sätt att ordna social- och hälsovårdstjänster. Genom denna lagstiftning skapades en ny modell med servicesedlar inom socialvårdens hemservice och beträffande de övriga social- och hälsovårdstjänsterna förtydligades verksamhetsmodellerna i anslutning till servicesedlarna.

Bestämmelserna om servicesedlar ingår i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) och lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992, nedan klientavgiftslagen) samt socialvårdslagen (710/1982). Om hemsjukvårdens uppgifter bestäms i folkhälsolagen (66/1972).

Systemet med servicesedlar är ett förfarande där kommunen beviljar klienten en sedel, ett elektroniskt kort eller motsvarande, som tryckts genom ett myndighetsbeslut, med vilket kommunen förbinder sig att betala ett bestämt belopp för en tjänst som klienten köper av en av kommunen godkänd privat serviceproducent. Klienten betalar serviceproducenten skillnaden mellan servicesedelns värde och det pris som serviceproducenten tar ut. Det är klienten som gör det slutliga valet av serviceproducent.

Enligt 29 b § i socialvårdslagen kan kommunen i syfte att anskaffa fortgående och re-

gelbunden hemservice ge en servicesedel vars värde skall uppgå till minst 20 euro per timme, om hushållets inkomster inte överstiger den inkomstgräns som närmare fastställs i lagen. För inkomst som överstiger inkomstgränsen nedsätts servicesedelns fulla belopp med en procentandel som fastställs enligt hushållets storlek av den del av inkomsten som överstiger inkomstgränsen dividerad med 60. Servicesedelns lägsta värde är dock minst 5 euro per timme. Värdet på en servicesedel som ges för anskaffande av tillfällig hemservice skall vara skäligt. En servicesedel enligt socialvårdslagen kan dock inte användas för ordnande av hemsjukvård (RP 74/2003 rd).

Utvidgningen av systemet med servicesedlar till att omfatta hemsjukvården nämns i programmet för statsminister Matti Vanhanens II regering. I samband med att lagstiftningen om servicesedlar för hemservice antogs förutsatte riksdagen att social- och hälsovårdsministeriet ordnar uppföljning och utvärdering av konsekvenserna av lagstiftningen. Enligt den utredning som social- och hälsovårdsministeriet och handels- och industriministeriet tillsammans låtit utföra ordnade 126 kommuner vid årsskiftet 2006-2007 någon service genom att erbjuda klienten en servicesedel. Således ordnar en fjärdedel av alla kommuner hemservice inom socialvården eller stödtjänster inom hemservicen med hjälp av servicesedlar. De vanligaste tjänsterna var hem- och städservice samt tjänster som stöder närståendevården. År 2006 hade

kommunerna beviljat servicesedlar till drygt 4 000 klienter.

Enligt utredningen kan en person för närvarande bli klient hos kommunens hemservice bara om personens funktionsförmåga i väsentlig grad är försvagad och han eller hon inte klarar sig i sitt hem annat än med hjälp av service. Således behöver många hemserviceklienter också hemsjukvård. Nästan hälften av kommunerna har förenat hemservicen och hemsjukvården till hemvård. I synnerhet då uppstår problem vid användningen av servicesedlar för hemservice, eftersom servicesedeln i sin nuvarande form inte kan användas för anskaffande av hemsjukvård.

Orsaken till problemen i den nuvarande lagstiftningen är att klientens självriskandel av hemsjukvården, när servicesedel används, enligt den allmänna bestämmelsen i klientavgiftslagen får vara högst lika stor som den klientavgift som tas ut för motsvarande service som ordnas av kommunen, även om samma klient regelbundet får både hemsjukvård och hemservice. Detta innebär i praktiken att kommunen blir tvungen att fatta separata beslut om beviljande av servicesedlar för hemservice och hemsjukvård och separat fastställa värdet på dessa två servicesedlar.

En uppföljnings- och utvärderingsundersökning i anslutning till systemet med och lagstiftningen om servicesedlar, inbegripet kommunenkäter och intervjuer med företrädare för kommunerna, har visat att åtskiljandet av hemsjukvården från systemet med servicesedlar för hemservice stör användningen av servicesedlarna och bromsar upp ibruktagandet av systemet, trots att servicesedlarna i vissa fall skulle utgöra ett klientorienterat och flexibelt sätt att ordna hemvården i dess helhet. Det upplevs vara nödvändigt att utvidga användningen till att också omfatta hemsjukvård. Social- och hälsovårdsministeriet håller på att tillsätta en arbetsgrupp för att utreda en utvidgning av systemet med servicesedlar till att omfatta social- och hälsovårdstjänster också i större utsträckning.

2. Föreslagna ändringar

Det föreslås att 29 b § 1 mom. i socialvårdslagen ändras så att i bestämmelsen tas in en möjlighet att använda servicesedlar för

anskaffande av fortgående och regelbunden hemsjukvård tillsammans med eller separat från hemservicen. Värdet på en servicesedel som ges för anskaffande av tillfällig hemservice eller hemsjukvård skall vara skäligt. Vidare föreslås att till folkhälsolagen fogas en ny 20 §, i vilken det med hänvisning till 3 a kap. i socialvårdslagen konstateras att hemsjukvårdstjänster kan genomföras med servicesedlar.

De föreslagna lagarna ändrar inte på principerna för hur den modell med servicesedel som utnyttjas inom hemservicen fungerar. Vid ordnandet av hemsjukvård iakttas bestämmelserna i 3 a kap. i socialvårdslagen om den servicesedel som beviljas samt om fastställandet av värdet på en servicesedel. Bestämmelserna i 12 § i klientavgiftslagen och 4 § 1 mom. 5 punkten i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården gäller också en eventuell användning av servicesedeln inom hemsjukvården också i det fall att samma klient får fortgående och regelbunden hemservice och hemsjukvård. En klient kan tacka nej till en servicesedel som han eller hon erbjuds, och det ankommer då på kommunen att för klienten ombesörja tjänster som ordnas på annat sätt.

Servicesedeln kan användas på samma grunder som då 3 § i förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården (912/1992) blir tillämplig. Systemet omfattar således både den fortgående och den tillfälliga hemsjukvården. Den vård i patientens hem som ordnas inom den specialiserade sjukvården är inte hemsjukvård. Därför omfattas sådana tjänster inom den specialiserade sjukvården inte av de servicesedlar som avses här.

3. Propositionens konsekvenser

Syftet med propositionen är att göra det möjligt för kommuner att använda servicesedlar inom hemsjukvården på samma grunder som de används inom den hemservice som ingår i socialvården. Genom ändringen av socialvårdslagen skall man med samma servicesedel kunna anskaffa kortvarig eller fortgående hemsjukvård som vid behov kan kombineras med hemservice.

I systemet med servicesedlar betonas klien-

tens valfrihet och å andra sidan också ansvar för priset på tjänsterna. I de tjänster som produceras hemma hos klienten eftersträvas helhetsbetonad vård och omsorg och målet är att producera tjänster på klienternas villkor, dvs. tjänster som tillgodoser klienternas individuella behov. Eftersom många klienter behöver både hemservice och hemsjukvård har hälften av kommunerna av både praktiska och ekonomiska skäl förenat dem till hemvård. Utvidgningen av systemet med servicesedlar skapar klarhet i användningen av servicesedlarna t.ex. i fråga om den läkemedelsförsörjning som erbjuds i hemmet. Utvidgningen av systemet med servicesedlar till att omfatta hemsjukvård på samma grunder som hemservice beräknas inte ha några betydande ekonomiska konsekvenser för kommunerna t.ex. i form av ökade förvaltningskostnader. Systemet med servicesedlar är ett sätt att ordna hemsjukvårdstjänster och komplettera kommunernas egen serviceproduktion. Ett mera övergripande system med servicesedlar kan göras till en integrerad del av kommunens servicestrategi och den serviceverksamhet som kommunen är skyldig att ordna. När antalet äldre personer ökar använder kommunerna sannolikt servicesedlar i allt större utsträckning. I syfte att förbättra kostnadseffektiviteten eller kvaliteten eller av något annat skäl kan en kommun också konkurrensutsetta producenterna av servicesedlar.

Klienterna, dvs. de som anlitar tjänsterna, har i allmänhet varit nöjda med servicesedlarna och systemet har främjat klienternas

möjligheter att klara sig på egen hand i sina hem. Förslaget bedöms gynna i synnerhet sådana klienter som behöver både hemservice och hemsjukvård, eftersom hemsjukvården och därmed hemvården i dess helhet omfattas av servicesedellagstiftningen. Vissa hemserviceproducenter har beredskap och utbildad personal för vanliga åtgärder inom hemsjukvården. Genomförandet av hemsjukvårdstjänster med servicesedlar kan i någon mån öka antalet klienter för serviceproducenterna. Klientens kostnader, när servicesedlar används, kan sjunka eftersom kriteriet för valet av serviceproducent kan utgöras av den lägsta prisnivån. En klient har rätt att tacka nej till en servicesedel om han eller hon så önskar, och det ankommer då på kommunen att för klienten ombesörja hemsjukvårdstjänster som ordnas på annat sätt.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet. Inrikesministeriet och Finlands Kommunförbund har hörts i samband med beredningen.

5. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft vid ingången av 2008.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 29 b § i socialvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i socialvårdslagen av den 17 september 1982 (710/1982) 29 b § 1 mom., sådant det
lyder i lag 1310/2003, som följer:

29 b §

Kommunen kan för anskaffande av fortgående och regelbunden hemservice, hemsjukvård i kombination med sådan hemservice eller enbart hemsjukvård bevilja en servicesedel vars värde skall uppgå till minst 20 euro per timme, om hushållets inkomster inte överstiger den inkomstgräns som fastställs i 2 mom. För inkomst som överstiger inkomstgränsen nedsätts servicesedelns fulla belopp med en procentandel som fastställs enligt

hushållets storlek av den del av inkomsten som överstiger inkomstgränsen dividerad med 60. Servicesedelns lägsta värde är dock minst 5 euro per timme. Värdet på en servicesedel som ges för anskaffande av tillfällig hemservice eller hemsjukvård skall vara skäligt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.**Lag****om ändring av folkhälsolagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till folkhälsolagen av den 28 januari 1972 (66/1972) en ny 20 §, i stället för den 20 §
som upphävts genom lag 746/1992, som följer:

20 §
Hemsjukvårdstjänster kan genomföras med Denna lag träder i kraft den 20 .
servicesedel så som bestäms i 3 a kap. i soci-
alvårdslagen (710/1982).

Helsingfors den 8 juni 2007

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Paula Risikko*

Lag

om ändring av 29 b § i socialvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i socialvårdslagen av den 17 september 1982 (710/1982) 29 b § 1 mom., sådant det
lyder i lag 1310/2003, som följer:

Gällande lydelse

29 b §

Kommunen kan i syfte att anskaffa fortgående och regelbunden hemservice ge en servicesedel vars värde skall uppgå till minst 20 euro per timme, om hushållets inkomster inte överstiger den inkomstgräns som fastställs i 2 mom. För inkomst som överstiger inkomstgränsen nedsätts servicesedelns fulla belopp med en procentandel som fastställs enligt hushållets storlek av den del av inkomsten som överstiger inkomstgränsen dividerad med 60. Servicesedelns lägsta värde är dock minst 5 euro per timme. Värdet på en servicesedel som ges för anskaffande av tillfällig hemservice skall vara skäligt.

Förslagen lydelse

29 b §

Kommunen kan *för anskaffande av* fortgående och regelbunden hemservice, *hemsjukvård i kombination med sådan hemservice eller enbart hemsjukvård bevilja* en servicesedel vars värde skall uppgå till minst 20 euro per timme, om hushållets inkomster inte överstiger den inkomstgräns som fastställs i 2 mom. För inkomst som överstiger inkomstgränsen nedsätts servicesedelns fulla belopp med en procentandel som fastställs enligt hushållets storlek av den del av inkomsten som överstiger inkomstgränsen dividerad med 60. Servicesedelns lägsta värde är dock minst 5 euro per timme. Värdet på en servicesedel som ges för anskaffande av tillfällig hemservice eller hemsjukvård skall vara skäligt.

Denna lag träder i kraft den 20 .
